

DE VIRTUTIBUS.

DISTINCTIONIS VIGESIMÆ-TERTIÆ SYNOPSIS.

*Quicquid ad æternæ spectat decreta salutis,
Hoc si oculi nequeant, iudicat alma fides.*

Sic incipit: *Cum verò.*

Sic terminat: *Sed agnitio.*

1. **C**ONNECTITUR hæc distinctio cum superiori. In illâ egit Magister de his, quæ ex ipsâ Christi Domini morte consequuntur, præsertimque, an in triduo mortis Christus permanerit homo: Et hæcenus de Mysteriis Christi Domini incarnati, & passi; sed in præsentia iam indagat, an in Christo fuerint fides, & spes, quemadmodum charitas eluxit in eo: igitur satis aptè connexionem servant.

2. Consequentia probatur: Postquàm tractatum de Incarnatione, morte, & passione Christi Domini absolvit Magister, protinùs de virtutibus, & donis, quibus ipse fuit plenus, determinare; & primò, an fuerint in Christo fides, & spes, quemadmodum charitas in ipso enituit, inquirere, valdè rationi consentaneum videtur, eò quòd donis, & virtutibus Christi humanitas direseat; sed Magister in superiori distinctione perfecit totum de Incarnatione, morte, & passione Christi Domini tractatum: ergo in præsentia differere de fide, & spe, an fuerint in Christo, ut charitas, sanè non erit connexionem rectam fugare.

3. Dividitur præsens distinctio in tres præcipuas partes. In quarum primâ declarat Magister, quid sit fides. In secundâ verò expendit, de quibus sit fides materialiter. In tertiâ autem, & ultimâ distinctionis parte, convenientiam, simulque differentiam fidei, & spei demonstrat.

4. PRO PRIMÆ igitur distinctionis partis indagine, primum ponitur thema: *Fides est virtus, quæ creduntur, quæ non videntur.* Quod solum

solum tentat probare Magister ex cuiusdam dubii solutione, ipsiusque fidei definitionis explanatione. Unde cogitato observare oportet, quod licet in hac distinctione spondeat Magister agere de fide, spe, & charitate; revera solum ex professo differit de fide, ipsam in genere definiendo, quin inde decernat, an Christo Domino conveniat; ubi promissis haud stare videtur.

5. Quærit ergo Magister in littera: *An Christus Dominus habuerit fidem, & spem, sicut charitatem habuit?* Et quanvis præfatum dubium hic proponat Magister, non tamen illud resolvit usque ad distinctionem vigesimam sextam huius libri, ubi ipsum refusè expendere intendit. Tamen partem affirmantem modò videtur amplecti.

6. Primo sic obiter suadet intentum Magister: Si Christus Dominus fidem, & spem non habuisset, sicut charitatem habuit, proculdubio gratiarum, ac donorum plenitudine non abundasset, quod prorsus à veritate alienum ab omnibus arbitratur: ergo quod Christus Dominus habuerit fidem, & spem, sicut charitatem habuit, non est ex quo sit ipsi denegandum.

7. Secundo, in uberiores thematis probationem adducit Magister fidei definitionem, eamque ad longum exponit in litterâ, quin decernat an Christo Domino conveniat, aut non: *Fides ergo est virtus, quæ creduntur, quæ non videntur*, quippè, quæ ad religionem christianam pertinent. Quia non de omnibus, quæ non videntur, accipiendum est fides, sed de his tantum quæ credere, ad religionem christianam pertinent; cum multa sint, quæ etsi christianus ignoret, nihil metuendum est, quia non ideo à religione deviat.

8. Tertio, expendit iam Magister, suo debito ordine, definitionis fidei partes. Primo dicitur *virtus*; & pro ipsius plenissimo captu, trifariè accipit fidem Magister, scilicet, pro eo quo creditur, & est virtus; & pro eo quod creditur, & non est virtus; & pro eo quod creditur, quod aliud est ab eo, quo creditur. Sed ut aliis clarioribus expediam Magistrum verbis, dicimus, quod fides accipitur primò pro habitu fidei charitate informato, quemadmodum viget habitus fidei in hominibus iustis; secundo, pro habitu fidei non informato charitate, ut elucet in hominibus iniustis; tertio demum, pro ipso credibili, sive pro obiecto; quia obiectum fidei quandoque vocatur fides, ut in Symbolo dicitur: *Hæc est fides catholica, &c.*

9. His sic prælibatis, resolvit Magister, fidem informem non esse virtutem, quia etsi illa sit habitus in mente existens; tamen cum sit mortua non est virtus, de quâ hic agit Magister. Neque fidem

sumptam pro credibili, sive pro obiecto, esse virtutem dicimus, eò quòd non sit virtus mentis, cum potius sit in rebus, quæ creduntur, quàm in credentium mentibus. Fidem tamen formatam, quæ est habitus per charitatem operans, habitansque in nobis, esse virtutem asserimus, circa quam impræsentiarum versamur.

10. Hanc doctrinam aliquibus Patrum clypeat testimoniis Magister in litterâ, & præsertim Ambrosii, & Augustini autoritatibus. Sic Ambrosius lib. de fide, cap. 16. alloquitur: *Charitas mater est omnium virtutum, quæ omnes informat, sine qua nulla vera virtus est. Fides ergò operans per dilectionem virtus est, quæ non visa creduntur.* Augustinus etiam tract. 10. in Ioan. cap. 1. scribit: *Fides enim sine dilectione inanis est: Fides cum dilectione Christiani est; alia dæmonis est. Nam & dæmones credunt, & contremiscunt:* ergo quia fides informis non est virtus, sed solùm formata fides, quæ per dilectionem est operans, & quæ non visa creduntur, quæ ad religionem christianam pertinent.

11. Quartò, aliam definitionis fidei partem Magister ostendit in litterâ, scilicet, *quæ creduntur, quæ non videntur*, sustinens, aliud esse credere Deum, aliud credere Deo, & aliud credere in Deum. Nam credere Deum, est credere ipsum esse Deum. Credere Deo, est credere ea esse vera, quæ Deus dicit. Et credere in Deum, est credendo amare, credendo in eum ire, credendo ei adhærere, & eius membris incorporari. Undè deducit Magister, quòd primis duobus modis, etiam peccatoribus, imò & dæmonibus credere competit, etiam si sit donum Dei, sed tertio modo solùm iustis hominibus congruit; quia sic credere, necessariò fidem formatam requirit.

12. Sed consentaneè his subdit Magister, quòd licet fides, quam dæmones, & iniusti homines habent, sic habitus mentis, sed informis, quia sine charitate est; tamen est donum Dei, quia dæmones, & mali homines quædam Dei participant dona, teste ipso Apostolo 1. Corinth. cap. 13. dicente: *Si habuero omnem fidem, charitatem autem non habeam, nihil mihi prodest:* ergo etsi dæmonum malorumque hominum fides sit informis, quia sine charitate operatur, nihilominus quoddam esse Dei donum inficiari nequit. His sic definitionis fidei sedulò perpensis partibus.

13. Dubitat primò Magister: *An illa informis qualitas mentis, quæ malus Christianus universa credit, quæ bonus, accedente charitate, remaneat, & virtus fiat; an verò ipsa eliminetur, & alia qualitas succedat, quæ sit fides, & virtus formata?* Et respondet Magister, utrumlibet sine periculo dici posse. Tamen aptius videtur ipsi, quòd illa qualitas, quæ
prius

prius erat informis, remaneat, & charitatis accessu fiat fides, & virtus formata. Hoc utique nullâ ratione, aut Patrum autoritate præmunis Magister.

14. Secundo dubitat Magister in litterâ: *An una fides tantum sit à nobis tenenda, vel plures, cum in triplici sensu ab ipso supra accipiatur?* Et respondet Magister, unam tantum, & non plures, esse fidem confitendam, modo fides accipiatur pro obiecto credibili, modo pro qualitate, sive habitu usurpetur. Quod nonnullis rationibus suadere videtur.

15. Primo ex Divo Paulo ad Ephes. cap. 4. dicente: *Unus Deus, una fides, unum baptisma:* ergo quamvis fides trifariam passim à Catholicis usurpetur, una tamen fides, & non plures, omnino est confitenda, sive pro obiecto credibili, sive pro mentis qualitate accipiatur.

16. Secundo: Etiam si fides capiatur pro ipso credibili una est, quia idem iubemus credere, & unum, idemque est quod creditur à cunctis fidelibus; ideoque fides catholica dicitur, idest, universalis. Similiter est una in omnibus credentibus, etiam si pro mentis qualitate, sive habitu accipiatur, quo creditur; quia esto non sit una numero, est tamen una especie, aut similitudine, quemadmodum plurimum hominum idem volentium dicitur una esse voluntas, cum tamen cuique sit sua voluntas; & duorum simillimorum dicitur facies una; ergo modo fides pro ipso credibili, modo pro habitu accipiatur, semper est una, & non plures.

17. Tertio ex Augustino lib. 13. de Trinit. cap. 2. scribente: *Fides, quam qui habent, fideles vocantur; & qui non habent, infideles, communis est omnibus fidelibus; sic pluribus hominibus una facies communis esse dicitur, cum tamen singuli suas habeant:* ergo quia nullus ex cuncto Catholicorum cœtu defitetur, fidem catholicam esse unam, & non plures, etsi in multiplici à Theologis usurpetur sensu. Et hæc de primâ distinctionis parte sufficiant.

18. PRO SECUNDÆ vero distinctionis partis investigatione, secundum adducit thema: *Quamvis ea quæ credimus, aperte non videamus, credere tamen nos intellectualiter cognoscimus.* Veritatem huiusmodi asserti potius nuda explanatione, aut Patrum autoritatibus, quam academica propugnatione ostendit Magister in littera.

19. Et primo ostendit Magister de quo sit fides materialiter, dicens, fidem materialiter propriè esse de non apparentibus tantum. Quod probat autoritate Divi Gregorii homil. 26. sup. Evang.

dicente: *Apparentia non habent fidem, sed agnitionem*: ergo quia fides materialiter est de his, quæ non apparent.

20. Secundò ex eodem Gregorio lib. 4. dialog. cap. 5. sic affante: *Thomas aliud videt, & aliud credidit: Hominem vidit, & Deum confessus est dicens: Dominus Deus & Deus meus*: ergo si credit iam non valet, quod videri potest, non incongruè colligitur, fidem materialiter tantum esse de non apparentibus.

21. Tertio, Divus Augustinus lib. 13. de Trinit. cap. 1. sic nostram ad unguem expendebat rem: *Fidem ipsam videt quisque in corde suo esse, si credit; vel non esse, si non credit*: ergo licet videre non possumus, quæ credimus; ipsam tamen fidem, quâ credimus, in nobis videmus, non visione corporeâ, ubi imaginariâ, aut similitudinaria, sed intellectuali, per quam cognoscimus ipsam esse eorum, quæ non apparent.

22. Quarto, iterum in testem huius propugnationis accersit Augustinum Magister tract. 40. in Ioan. ad finem, his verbis: *Credimus ut cognoscamus, non cognoscimus ut credamus*: ergo si credimus ut cognoscamus, & non cognoscimus ut credamus, cum id quod credere iubemur, non possumus videre, benè deducitur, ut ipsam fidem, quando est in nobis, videamus in nobis, quia & rerum absentium præsens est fides, & rerum, quæ foris sunt, intus est fides, & rerum, quæ non videntur, videtur fides.

23. Quintò tandem suum præcipitum exambit assumptum Magister, videlicet, quòd fides sit tantum de non apparentibus, per Apostolum ad Hebræos cap. 11. sub hac forma scribentem: *Fides est substantia sperandarum rerum argumentum non apparentium*: ergo si fides est, ex eo convincitur, & probatur, aliqua esse non apparentia; cum fides non sit nisi de non apparentibus.

24. Ulteriùs pergit Magister expendendo huius fidei definitionis verba. Dicitur fides *substantia sperandarum rerum*; quia ea, quæ speramus, modò subsistunt in nobis solùm per fidem, & in futuro subsistent per experientiam. Additur *argumentum non apparentium*; quia ea, quæ creduntur, non aliter probantur, quàm per fidem: Nam si quis de his dubitet, per fidem probantur. Demùm potest dici, fidem esse substantiam rerum sperandarum, quia sperandis substât; & quia fundamentum est bonorum, quod nemo mutare potest. Et hæc de secunda distinctionis parte sufficiant.

25. PRO TERTIÆ autem, & ultimæ distinctionis partis declaratione, tertium præfigitur thema: *Et si fides convenientiam aliquam*

habeat cum spe, magis tamen ab eâ differt. Quod etiam cuiusdam dubitationis solutione, quam in textus littera suggerit Magister, pertinet ad suadere efficaciter.

26. Sic investigat Magister: *An definitio fidei, quam nuper apposuimus cum Apostolo ad hebræos cap. 11. etiam conveniat spei?* Et respondet in littera, quòd si debito in sensu intelligatur descriptio, utriusque ipsorum convenire valet. Cæterum, etsi dicatur in aliquibus convenire, non indè fides, & spes censentur unum, quia multa inveniuntur, in quibus differre videntur.

27. Tamen probabiliter sustinet Magister, quòd soli fidei, & non spei definitio conveniat. Hoc reverà autoritate, & ratione probat. Primò sic ratione: sola fides, attenda descriptione, est substantia, & fundamentum omnium virtutum, & bonorum operum, etsi fides virtus non valeat esse sine spe, & charitate; sed spes non est substantia, & fundamentum omnium virtutum, & bonorum operum: ergo quia præfata definitio soli fidei, & non spei convenit.

28. Secundò autoritate Augustini in Enchir. cap. 8. his suadet verbis: *Fides operans per dilectionem utique sine spe esse non potest; nec amor sine spe; nec sine amore spes; neque utrumque sine fide; & fides sine amore nihil prodest. Potest tamen credi aliquid, quod non speratur; nihil autem potest sperari, quod non creditur*: ergo cum, ex Augustino, varia ac diversa adscribantur fidei munia, quæ spei non aptantur, quanquam in aliquibus fides, & spes convenire videantur, in pluribus tamen differre, non valeamus inficiari.

29. Ex his deducit Magister Augustinum exponendo, quòd etsi fides dicatur fundamentum omnium virtutum, & bonorum operum: nunquam tamen dicitur charitatis fundamentum; quia non fides charitatis, sed charitas fidei est causa; eò quòd sit omnium virtutum mater; quæ si desit, frustra habentur cætera; si autem adsit, habentur omnia.

30. Sed oppones Divum Gregorium homil. 16. in Ezechielem cap. 7. dicentem: *Nisi prius fides teneatur, nullatenus ad spiritualem amorem attingitur. Non enim charitas fidem, sed fides charitatem præcedit; quia nemo potest amare quod non crediderit, sicut nec sperare; sed ex his Gregorii verbis satis claret, fidem causam esse charitatis, cum nullus possit amare quod non credit: igitur non charitas fidei, sed fides charitatis est causa, cum fides ipsam præcedat.*

31. Respondet Magister in littera negando Minorem, & Consequentiam, ac Divi Gregorii appositè expendendo dictum, videlicet,

ipsum vel alloquuntum fuisse de fide informi, quæ non est virtus, & spem, & charitatem passim præcedit: Vel de actu fidei, qui naturaliter charitatis, & spei actum antevertit, non tempore, sed naturaliter; nunquam verò sustinet, fidem formatam esse charitatis causam, etsi ipsa sola dicatur esse fundamentum aliarum virtutum, & bonorum operum; quia non illa charitatis, sed charitas illius est causa. Et hæc de tertiâ, & ultimâ distinctionis parte satis superque sint dicta.

Q U Æ S T I O N E S.

32. **Q**UÆSTIO I. Quid sit fides, & an sit virtus? Ex Angelicâ Scholâ D. Thomas 1. 2. q. 65. art. 4. & 2. 2. q. 4. art. 5. Bañez 2. 2. q. 2. art. 1. Nicolai in 3. dist. 23. q. 2. art. 1. & seqq. Rayner de Pisis tom. 2. verb. fides, cap. 1. & seqq. Philipp. à S. Trinit. t. 3. tract. 1. disp. 5. dub. 1. & seqq. Ferreras disp. 1. de fide, dub. 1. Ioan. Espinosa Medranus in Philos. tom. 1. dissert. 66. §. 9. Chalvet tom. 7. lib. 2. q. 1. cap. 1. Camerinus tom. 2. q. 4. art. 1. Prado in Theolog. moral. cap. 7. q. 1. §. 1. & seqq. Bancel tom. 1. verb. fides, q. 1.
33. Ex Subtili Scholâ Scotus in 3. dist. 23. q. unic. Arbiol de fide, disp. 1. art. 1. & seqq. Macedo de Clavib. lib. 3. cap. 2. Poncius tract. 7. disp. 27. q. 1. & in 3. Comment. dist. 23. num. 37. Brancatus de fide, disp. 2. art. 7. Castillo de fide, disp. 7. q. 1. & 2. Tamarit tract. 4. de grat. q. 4. Lanterius de fide, disp. 2. propos. 2. & 6. Vega in Trident. cap. 24. Herincx p. 3. disp. 2. q. 1. Cottonius lib. 1. contr. 6. cap. 1. Sendin tract. 7. contr. 1. sect. 1. Aquila in 3. dist. 23. q. 1. Gallus in 3. dist. 23. cap. 1. Pichon de fide, disp. 2. cap. 2. sect. 4.
34. Ex Scholâ Eximia Suarez de fide, disp. 6. sect. 2. Valentia disp. 1. de fide, q. 1. punct. 1. Vazq. 1. 2. disp. 109. Bellarm. de iustificat. lib. 1. Lugo de fide, disp. 8. sect. 1. Rhodès tract. 6. disp. 2. sect. 1. Escobar tom. 6. lib. 47. sect. 1. cap. 1. Amicus tom. 4. disp. 10. sect. 1. Turrian. de fide, disp. 36. dub. 1. & seqq. Palao tom. 1. tract. 4. disp. 1. punct. 1. Peñafiel tom. 3. disp. 7. de fide, sect. 1. & seqq. Carleton tom. 2. disp. 1. sect. 1. & 2. Filliucius tom. 2. tract. 22. cap. 1. q. 1. Gordonus tom. 2. q. 11. cap. 2. Valente in Concord. sect. 1. pag. 138.
35. Ex aliis D. Bonaventura in 3. dist. 23. art. 1. q. 1. Alensis 3. p. q. 78. memb. 1. Baudun. de fide, q. 50. art. 3. Bassæus verb. fides, num. 1. Ektius in 3. dist. 23. §. 1. Verde tit. 1. de fide, num. 21. Bonæspei tract. 2. disp. 6. dub. 1. Caramuel in Theol. præterintent. num. 1779. Gabriel in 3. dist. 23. q. 2. art. 2. Malletus tom. 2. pag. 9. Chirolus disp. 1. difficult. 3.
36. Quæstio 2. Quodnam sit obiectum materiale fidei? Ex An-

- geliâ Scholâ D. Thomas 2. 2. q. 14. art. 1. & seqq. Ferreras de fide, disp. 5. dub. 1. Chalvet tom. 7. lib. 2. q. 2. cap. 2. Ioan à S. Thomâ tom. unic. disp. 1. art. 3. Gonetus tom. 4. tract. 10. disp. 1. §. 1. & seqq. Camerinus tom. 2. q. 1. art. 1. & seqq. Prado in Theolog. moral. cap. 7. q. 1. §. 2. Bañez 2. 2. q. 1. art. 1. dub. 1. Araujo 2. 2. q. 1. dub. 2. & 3. Nicolai in 3. dist. 24. q. 1. art. 1. Philipp. à SS. Trinit. tom. 3. tract. 1. disp. 2. dub. 1. & seqq. Rayner de Pisis tom. 2. verb. fides, cap. 1. & seqq.
37. Ex Subtili Scholâ Scotus in 3. dist. 23. q. unic. Perez Lopez tom. 2. dist. 7. q. 3. Arbiol de fide, disp. 2. art. 2. Maltrius tom. 3. disp. 1. q. 1. & 2. Pichon de fide, disp. 1. cap. 1. & 2. Poncius tract. 7. disp. 27. q. 3. & in 3. Comment. dist. 23. num. 67. Sendin tract. 7. contr. 6. sect. 1. & seqq. Boyvin de fide, cap. 2. q. 2. Durand. tom. 3. tract. 3. disp. 1. q. 1. & 2. Lauræa de fide, disp. 3. art. 1. Castillo de fide, disp. 1. q. 3. p. 1. Herincx p. 3. disp. 2. q. 2. Cottonius lib. 1. contr. 6. cap. 1. & seqq.
38. Ex Scholâ Eximia Suarez de fide, disp. 2. sect. 2. & seqq. Amicus tom. 4. disp. 1. sect. 1. & seqq. Anton. Perez tract. 4. disp. 3. cap. 1. & seqq. Valente in Concord. sect. 2. pag. 143. Peñafiel tom. 3. disp. 2. sect. 1. & seqq. Carleton tom. 2. disp. 2. sect. 1. & seqq. Lugo de fide, disp. 3. sect. 1. Palao tract. 4. disp. 1. punct. 2. Petrus Hurtado disp. 6. sect. 2. Oviedus contr. 2. punct. 2. num. 16. Rhodès tract. 6. disp. 1. sect. 3. §. 1. Escobar tom. 6. lib. 47. sect. 1. cap. 1. Turrian. de fide, disp. 1. dub. 1. & 2.
39. Ex aliis D. Bonaventura in 3. dist. 34. art. 1. q. 1. & seqq. Abulens. in cap. 22. Matth. q. 1. & seqq. Baudun. de fide, q. 47. art. 1. & seqq. Bassæus verb. fides, num. 2. Lorca 2. 2. disp. 2. num. 12. Bonæspei tract. 2. disp. 1. dub. 1. Caspensis tom. 2. tract. 15. disp. 1. sect. 1. Ektius in 3. dist. 23. §. 1. & seqq. Chirolus de fide, disp. 2. difficult. 1. Malletus tom. 2. pag. 9. & seqq.
40. Quæstio 3. Quodnam sit obiectum formale fidei? Ex Angelicâ Scholâ D. Thomas 2. 2. q. 1. art. 1. Ferreras disp. 1. de fide, dub. 1. & seqq. Chalvet tom. 7. lib. 2. q. 2. cap. 1. Ioan à S. Thomâ tom. unic. disp. 1. art. 1. & seqq. Gonetus tom. 4. tract. 10. disp. 1. §. 1. & seqq. Camerinus tom. 2. q. 1. art. 1. & seqq. Prado in Theolog. moral. cap. 7. q. 1. §. 3. Medina 2. 2. q. 1. art. 1. Nicolai in 3. dist. 24. q. 1. art. 1. & seqq. Philipp. à SS. Trinit. tom. 3. tract. 1. disp. 1. dub. 1. & seqq. Araujo 2. 2. q. 1. dub. 2. & seqq. Rayner de Pisis verb. fides, cap. 1. & seqq.
41. Ex Subtili Scholâ Scotus in 3. dist. 23. q. unic. Sendin tract. 7. contr. 1. 2. & 3. sect. 1. & seqq. Perez Lopez tom. 2. dist. 7. q. 3. Arbiol tom. 1. tract. de fide, disp. 3. art. 1. Pichon de fide, disp. 1. cap. 2. sect.